

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 107. Quinam possint contrahere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

quia modus ille contrahendi videbatur esse nimis superstitiosus, cum per quæcunque verba vel signa sufficienter significari possit animus se obligandi ex iustitia.

666 Q. 107. *Quinam possint contrahere.* R. Possunt omnes, qui habent plenum usum rationis, & materiam, de qua contrahant, neque jure prohibentur; ita quoad rem omnes, & habetur L. 5. Cod. *De oblig.*, quæ jam explicabuntur.

§. 1. Cum contractus sit actio humana inducens obligationem in conscientia, ebrii, dormientes, furiosi, fatui, cum non habeant usum rationis, non possunt contrahere, nisi tempore lucidi intervalli, in quo si contractus fiat, prout decet hominem sanæ mentis, admitti debet tanquam validus, *Onn. d. 4. n. 27.* Quamvis autem hi non possint contrahere sive obligare & obligari ex contractu, possunt tamen obligare & obligari, si ad hoc non requiratur ipsorum consensus, L. *Si à furioso*, 24. ff. *De oblig.* docentque *Glossa, Bartol. & alii* cum *Onn. n. 34.* sic enim si fatui fiant legatarii, obligant sibi hæredem ad solvendum legatum; si fiant hæredes, obligantur legata solvere: hæ tamen obligationes sunt minùs strictæ, cum non fundentur in potentia proximè libera, hinc jus providit, ut alii, nempe tutores, curatores, administratores vel Responsores ipsa personas eorum repræsentent & suppleant.

667 §. 2. Infantes non possunt facere contractus, qui inducant obligationem saltem civilem, quia non præsumuntur habere plenum usum rationis, & ita habent leges plurimæ apud *Onn. n. 17.* In iure autem tam masculi quam fæmellæ usque ad annum 7. completum dicuntur infantes;

abhinc masculi ad 14., fæmellæ usque ad 12. completum dicuntur impuberes, quòd si morte patris vel emancipatione desierint esse in patria potestate, dicuntur pupilli; si patre & matre careant, sunt Orphani. Deinde masculi ante completum annum 10. cum dimidio, & fæmellæ ante completum 9. cum dimidio, dicuntur infantia proximi: ab hinc masculi usque ad annum 16. cum dimidio, fæmellæ usque ad 14. cum dimidio dicuntur pubertati proximi; sed masculi completo anno 14., fæmellæ completo 12. dicuntur puberes: abhinc usque ad 25. completum dicuntur Minores seu Minorenes, quandoque etiam vocantur adulti. Vide p. 1. n. 1026.

§. 3. Pupillis, etiam invitis, datur tutor, minoribus autem volentibus datur curator; quandoque etiam nolentibus in ordine ad lites, qui curator semel acceptatus repudiari non potest usque ad annum ætatis 25. completum. Etiam prodigo invito imponitur curator, quia præsumitur non posse solus sua administrare, nisi de prodigalitate accusatus se sufficienter purget: dicitur autem prodigus, qui profusè dat, id est, qui neque tempus neque finem expensarum habet, sed bona sua dilacerando & dissipando profundit, uti ait Ulp. L. 1. ff. De curat. furios., habenturque hæcenus dicta in jure apud Onn. n. 17. 36. 57. 64. 86.

§. 4. Si infantia proximus contrahat, non obligatur civiliter, §. 10. Instit. De inutil. stipul., docentque AA cum Onn. n. 18., quia habentur tanquam non utentes ratione: imò secundum Onn. n. 46. nequidem naturaliter obligantur, quia contractibus illis resistit jus positivum irritans consensum, Excipit Angel., nisi malitia
 supe-

superaret intellectum , sed *Sanch.* de Matr. L. 6. d. 38. n. 24. & *Lugo* d. 22. n. 283. rejiciunt exceptionem, quamvis enim in uno vel altero particulari non teneat ratio legis , non ideo definit etiam hos obligare , secundum dicta L. 1. q. 141.

670 §. 5. Pupillus non potest ullos contractus civiliter obligantes celebrare sine auctoritate tutoris, L. 1. Cod. De inutil. stipul. & alibi sæpe, tenentque AA. communiter cum *Mol.* d. 224. & *Onn.* n. 37. Excipe, nisi ex contractu factus sit locupletior , tum enim obligatur naturaliter & civiliter, uti ex legibus & citatis AA. docet *Sanch.* n. 7. & 22.

671 §. 6. Si pupillus saltem pubertati proximus contrahat sine auctoritate tutoris , probabiliter videtur contractus illos jure naturæ valere & inducere obligationem pro foro conscientiæ, quibusdam exceptis, de quibus paulò post, ita *Bot.* *Azor*, *Mol.* *Nav.* *Less.* *Bonac.* *Regin.* *Rel.* *Sanch. Fill.*, quos citat & sequitur *Onn.* n. 44. Item *Laym.* *Tann.* & *Lugo* n. 288. contra *Alciat.* *Covar.* & alios apud *Sanch.* n. 20. , quorum sententiam *Dicast.* L. 2. t. 3. n. 283. vocat satis probabilem, *Less.* & *Sanch.* valde probabilem, *Platel.* n. 593. valde probabilem & in praxi tutam. Ratio nostra est , quia nihil deest de jure naturæ requisitum ad valorem talium contractuum , adeoque nec ad obligationem naturalem , quæ ex consensu sequitur ; sed nec jus positivum illos contractus irritat pro foro conscientiæ, nam L. *Marcellus* 25. ff. De fidejussoribus, expressè dicitur pupillum sine auctoritate tutoris contrahentem obligari , non obligatur autem civiliter , ergo natu-

naturaliter: item L. 25. §. 1. ff. *Quando dies legati*, & L. 1. ff. *De novat.* clarissimè dicitur pupillum sine auctoritate tutoris contrahentem obligari naturaliter. Similiter L. *Si pupillus*, 21. ff. *Ad L. falcidiam.* dicitur pupillum mutuam pecuniam reddendo liberari à naturali obligatione, ergo supponitur fuisse. *Nec obstat*, quòd L. 59. ff. *De oblig.* dicatur pupillum mutuam pecuniam accipiendo nequidem jure naturali obligari, nam sensus est jure naturali non obligari stare contractu, cum rescindere possit, uti paulò post dicitur.

§. 7. Si pupillus contrahat cum ipso tutore, v. 672
 g. si tutori vendat prædium, non obligatur nequidem naturaliter, §. 7. L. 34. ff. *De contrah. empr.* Limitat *Sanch.* n. 25., nisi fortè alter tutor consentiret, vel pupillus per hoc fieret locupletior, vel dolum committeret, in his enim casibus putat pupillum cum tutore contrahentem obligari.

§. 8. Si pupillus alienet immobilia vel mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, id est, quæ possunt servari saltem per triennium, uti habent *Glossa & Dicast.* n. 286., contractus non obligat nequidem naturaliter, uti cum communi *Sanch.* n. 26. *Lugo* n. 294. *Onn.* n. 50., in his enim contractibus majoris momenti, jus positivum irritat consensum, non solum pupilli sed etiam tutoris, si consentiat, L. 22. *Cod. De administ. tutorum.* Unde ut ejusmodi alienationes valeant, debet præter auctoritatem tutoris adesse causa legitima, quæ in scripto apud Judicem probetur esse utilis pupillo, uti ibidem statuitur.

§. 9.

674 §. 9. Si Judex ex speciali causa interdixisset absolutè omnem administrationem pupillo circa res suas, tum non obligaretur nequidem naturaliter per contractus, *Sanch. n. 27.*, quia consensus illius esset jure irritus; sed hoc non est ordinariè, cum ipsi addatur tutor pro adjutorio, ut rectè *Lugo n. 289.*, ergo ipsius consensus non habetur ordinariè pro nullo.

675 §. 10. Pupillus contrahens sine auctoritate tutoris obligat sibi civiliter alterum contrahentem, (nisi hic etiam esset pupillus) unde contrahere potest validè civiliter in commodum suum, sed non in incommodum; atque ita statuit Jus positivum in favorem pupilli & in odium sic contrahentis cum illo, *Instit. De auctor. tutoris & De inutil. stipul. §. Pupillus, Item L. Julianus, 13. ff. De action. empt. L. Contra Juris, 28. ff. De pactis*, tenentque Juristæ & Theologi communissimè cum *Molina d. 224. & Onn. n. 48. Nec obstat* quòd alter non velit obligari, nisi etiam obligetur pupillus secundùm dicenda n. 709. nam dici potest cum *Onn. n. 54.* etiam vi contractus obligari pupillum, sed obligationem ex hac parte mox irritari à jure positivo, quod favorem legis alteri subtrahit & relinquit pupillo, ideoque obligationē postea manere ex parte solius alterius.

676 §. 11. Impuberes non obligantur civiliter ullo contractu circa quæcunque bona, quamvis contrahant ex consensu patris, §. *Sed quod, 10. Instit. De inutil. stipul.* Pupillus tamen auctoritate tutoris contrahens obligatur civiliter, ibidem §. 9., sed attendenda est limitatio n. 673. data: Ratio harum legū est, quia pupillo datur actio contra tutorem, si malè suaserit, qualem actionē non habet filius contra patrem. §. 12.

§. 12. Pupilli, si læsi sint per contractum vel passim incommodum, gaudent beneficio restitutionis in integrum intra 4. annos à completo anno 25., possuntque repetere rem vel pretium, de quo contraxerunt, cum fructibus, damnis & lucro cessante L. 7. Cod. *De tempor., in integ. restit.* Quòd si veniam ætatis obtinuerint, gaudent illo beneficio per 4. annos à die veniæ obtentæ, *Mol. & Lugo* n. 315.; si autem dolo vel justo impedimento fuerint impediti, potest hoc tempus suppleri postea; atque hoc beneficio uti possunt, sive tutorem habeant sive non, sive contraxerint cum auctoritate tutoris sive non; imò quamvis intervenerit iudicis decretum, L. 3. & seqq. *De in integ. restit.* L. 1. Cod. *De auctor. præstanda*, L. 1. & seqq. Cod. *Si tutor intervenerit*, aliisque locis apud *Onnate* n. 53. & *Lugo* n. 310.; neque nocent eis, quæ in incommodum suum in iudicio egerint; è contrà profunt quæ egerint in suum commodum. *Dixi*, si læsi sint &c. nam si læsi non sint, tenebuntur ad contractum obligatione naturali, non tantum ipsi, sed etiam tutores, *Onn.* n. 56. Quòd si rem, de qua extradenda contraxerunt, necdum extradiderint, v. g. si promiserint, vel ad creditum ludentes lusu extraordinario perdiderint pecuniam, possunt retinere, quia quando lex permittit repeti, tacite permittit retineri secundum dicenda n. 1087., & universaliter lex negans actionem ad aliquid petendum, simulque concedens possessori actionem ad repetendum, postquam solverit, dat facultatem possessori in utroque foro rem illam retinendi, nisi fortè juramentum accesserit, *Sanch.* n. 34. *Dicast.* L. 2. t. 3. n. 384. secundum reg. 71. juris

in 6., *Qui ad agendum admittitur, est ad excipien-*
dam, seu retinendum, multò magis admittendus
 quod *Lugo* n. 302. dicit verum esse, quamvis
 pupillus ex pudore non fuisset repetiturus in ju-
 dicio, quia utitur jure sibi concessio ad non sol-
 vendum. Vide dicenda etiam n. 1087. Plura de
 restitutione in integrum & rescissione contra-
 ctus videri possunt apud *Dicast.* dub. 16. & 17.
Lugo d. 22. f. 12. *Onn.* totâ disp. 22. per 6. sect. De
 Exceptione plura dicentur n. 704.

678 §. 13. Qui fecit contractum onerosum cum
 pupillo circa rem non immobilem & non pre-
 tiosam servari aptam, neque commisit dolum
 vel aliam injustitiam, potest stare contractu
 quamdiu pupillus vel ejus tutor non rescindit,
 enim non velint uti suo privilegio, jus naturaliter
 afficit ejusmodi contractibus, *Less. Laym. Tax.*
Mol. d. 224. in fine, *Sanch.* n. 30. & 31. *Onn.*
 4. n. 54. *Lugo* n. 295. Quòd si pupillus habet
 tutorem contrahat de rebus mobilibus, quæ sunt
 in quotidiano usu, v. g. aliqua donet, vel in
 creationes expendat juxta conditionem suam
Lugo n. 303. & *Onn.* n. 55. rectè dicunt tale
 contractus etiam jure civili validos esse, nec pos-
 se quidem per sententiam judicis rescindi, qui
 prudenter præsumitur tacita licentia, vel saltem
 consuetudo derogavit legibus ejusmodi rescis-
 sionem permittentibus, eratque hoc utile pupillis
 quibus aliàs in nulla re fidere potuissēt homines.

679 §. 14. Quidquid à §. 5. hucusque dictum est
 de pupillis, valet etiam de minorennibus, qui cur-
 ratores habent, de utrisque enim est eadem ra-
 tio, L. 3. Cod. *De in integ. restit.*, docetque cum
 aliis *Sanch.* n. 19. & probat specialibus legibus

Onn.

Onn. d. 4. f. 4., sed sufficiunt dicta, si nomen pupilli & tutoris mutetur in nomen minorennis & curatoris. Excipit *Onn. d. 19. n. 303.*, si minorennis sua bona, etiam immobilia, necessariò distrahere debeat, ut solvat debitum, ad quod in conscientia obligatur; item si alicui in dotem aliquid donaverit; item si servum libertate donaverit &c. probatque hæc per leges.

§. 15. Si minorennis non habens curatorem 680
contrahat de rebus mobilibus etiam aliquantum pretiosis & non occurrentibus in quotidiano usu, obligatur naturaliter & civiliter, *L. Puberes, 101. ff. De verb. oblig. L. Si curatorem, 3. Cod. De integ. restit.* tenentque communiter AA. cum *Sanch. n. 30. Onn. d. 4. n. 66. & 81.*

§. 16. Minorennis potest à principe obtinere 681
veniam ætatis, id est, facultatem liberè administrandi res suas non obstante minore ætate, illâ tamen obtentâ adhuc non poterit alienare immobilia, aut constituere in hypothecam, & facultas illa concedi potest masculis priùs post 20., fæmellis post 18. annum expletum, si iudicio & moribus valeant; neque gaudent beneficio restitutionis in integrum circa ea, quæ postmodum disponunt: quæ omnia habentur *L. 1. & seqq. Cod. De his, qui veniam ætatis impetrarunt.*

§. 17. Prodigus non habens curatorem 682
contrahit validè naturaliter & civiliter, etiamsi foret notoriè prodigus, uti habet communis cum *Sanch. n. 20. & 27.*; habens autem curatorem, & absque illius autoritate contrahens facit contractus irritos, neque transfert dominium, uti habetur in pluribus legibus apud *Sanch. suprâ & Onn. à n. 89.* Quòd si administra-

tio bonorum specialiter fit ei interdicta à iudice, uti ordinariè interdicta censetur, teste *Lugo* 289. in fine, nequidem naturaliter obligabitur. *L. Is cui bonis*, ff. *De verb. oblig.*; hinc qui contrahit cum tali prodigo, tenetur restituere ante sententiam iudicis, etiamsi prodigus non repetat neque potest secum contrahentem cogere ad servandum contractum, quia in odium prodigi irritatur.

683 §. 18. Servi, Religiosi, Clerici, filii-familias uxores possunt contrahere circa materias, quarum habent dominium & administrationem; de his ultimis videri possunt dicta p. 1. q. 217. & 218.; qui autem plura volet, consulat *Onn. d. 4.* & quidem de servis f. 7. de Religiosis, f. 8., de filiofamilias, f. 11., de uxoribus, f. 12., & de his omnibus iterum plura affert d. 19. f. 3. Quoad Religiosos videri potest etiam *Castrop. tr. 16. d. pu. 15. & 16.* Quoad omnes verò supradictos, de etiam *Stryckium* de cautela contract. sect. 1. c.

684 §. 19. An & quomodo contractus celebrari possint illi, quorum bona sunt confiscata vel confiscanda, optimè resolvit *Sanch. in Dec. L. C. 21.*; videri possunt etiam *Mol. d. 95. Onn. d. 4.* An autem usurarius celebrare possit contractum, examinat *Onn. sect. 10.*, sed cum rarò serviant ad praxin, omitto.

685 Q. 108. Qualis debeat esse materia, de qua contrahitur. R. Debet esse possibilis, saltem in spe existens, honesta, propria, certa, non prohibita, quæ omnia jam explicabuntur: & potest de eis videri *Stryck. de caut. contr. f. 1. c. 3.*

§. 1. Contractus circa rem impossibilem est jure naturæ irritus, *L. 35. ff. De verb. oblig. L. 3. ff. De*